

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

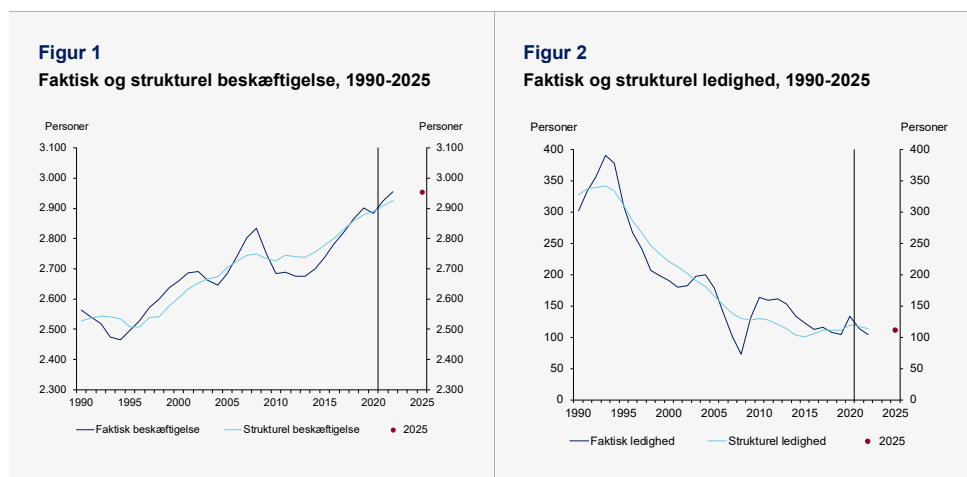
Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 448 (Alm. del) af 13. september 2021 stillet efter ønske fra Rasmus Jarlov (KF)

Spørgsmål

Kan ministeren oplyse, hvor meget man kan spare ved at fjerne beskæftigelsesindsatser, hvor de mulige positive adfærdseffekter (f.eks. programeffekter) er mindre end summen af de mulige negative adfærdseffekter (f.eks. fastholdelseeffekter) og udgifterne til indsatsen? I svaret ønskes de økonomiske konsekvenser af adfærdseffekterne dekomponeret for de enkelte indsatser og herudover ønskes det samfundsøkonomiske tab samt de offentlige udgifter opgjort samlet set for indsatsen og opgjort pr. deltager i indsatsen.

Svar

Det danske arbejdsmarked er overordnet set velfungerende med sunde strukturer og institutionelle rammer. I udgangspunktet er beskæftigelsen høj, ledigheden lav og arbejdsmarkedet er desuden karakteriseret ved høj fleksibilitet, hvilket bl.a. afspejles i højt årligt antal jobskifte og dynamik. Sammenlignet med mange andre OECD lande er erhvervsdeltagelsen høj i Danmark, *jf. figur 1*. Samtidig er det kendetegnet for den danske arbejdsmarked, at den strukturelle beskæftigelse er øget markant og den strukturelle ledighed reduceret siden 1990'erne, *jf. figur 1 og 2*.

Anm.: Figur 1 og 2 viser de seneste skøn i Økonomisk Redegørelse, august 2021, som dækker perioden frem til 2022. Det illustrerede niveau i 2025 afspejler det seneste strukturelle skøn i forbindelse med den mellemfristede fremskrivning i Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2025, august 2021.

Kilde: Danmarks Statistik, Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2025, august 2021 og Økonomisk Redegørelse, august 2021.

Denne udvikling afspejler i vidt omfang løbende økonomiske reformer af arbejdsmarkeds- og skattepolitikken, herunder tilbagetrækningsregler.

Det danske arbejdsmarked er kendetegnet ved den såkaldte flexicurity-model, hvor sikkerhed og fleksibilitet understøtter hinanden, idet modellen kombinerer en høj grad af mobilitet og dynamik på arbejdsmarkedet med et udbygget socialt sikkerhedsnet for ledige og en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

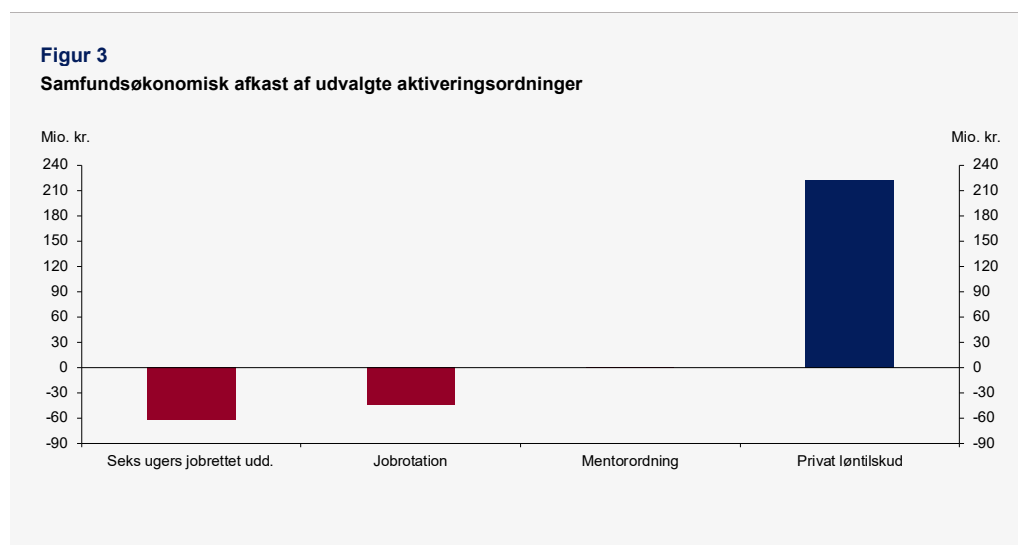
Den aktive arbejdsmarkedspolitik understøtter, at ledige står effektivt til rådighed for arbejdsmarkedet og får bedre forudsætninger for at komme i beskæftigelse. En væsentlig del af den aktive arbejdsmarkedspolitik består af opkvalificering, som hjælper ledige med at erhverve sig de rette kompetencer til tidens arbejdsmarked og derigennem hurtigt vende tilbage til arbejdsmarkedet igen.

Beskæftigelseseffekter og udgifter varierer betydeligt på tværs af de forskellige redskaber i den aktive beskæftigelsesindsats. En række studier evaluerer effekterne af den aktive beskæftigelsesindsats i Danmark. Overordnet set viser studierne, at ansættelse med løntilskud i private virksomheder samt samtaler og rådighedssanktioner har en positiv beskæftigelseseffekt, mens resultaterne for øvrige indsatser, herunder uddannelsesaktivering, er mere heterogene og usikre. For nogle indsatser findes der negative effekter, fx seks ugers jobrettet uddannelse og senior jobordningen. Derudover peger evidensen på, at en tidlig og intensiv indsats bringer ledige hurtigere i beskæftigelse, da udsigten til en aktiv indsats tilskynder ledige til at søge arbejde, *jf. Aktiv beskæftigelsesindsats (Finansministeriet 2018), Seniorjobordningen (Finansministeriet 2016) samt Regneprincipper på beskæftigelses- og overførselsområdet (Finansministeriet 2021)*.

Øget strukturel ledighed (reduceret strukturel beskæftigelse) vil forværre strukturerne på arbejdsmarkedet og reduceret strukturel ledighed (øget strukturel beskæftigelse) vil tilsvarende forbedre strukturerne – illustrativt svarer 0,1 pct. points ændring af ledigheden til ca. 3.000 personer. Udviklingen i den strukturelle beskæftigelse – herunder de institutionelle rammer for arbejdsmarkedet – har stor betydning for de offentlige finanser, herunder det finanspolitiske råderum mv.

Der er i dag kun begrænset viden om det samfundsøkonomiske afkast for de enkelte instrumenter i den aktive beskæftigelsesindsats, opgjort som effekter i forhold til omkostninger. Det er derfor ikke aktuelt grundlag til at udarbejde et dekomponeret overblik over det samfundsøkonomiske afkast for de enkelte beskæftigelsesindsatser og det potentielle samlede provenu mv. som angivet af spørger. Nedenfor gennemgås nogle af de centrale analyseresultater ift. samfundsøkonomisk afkast fra tidligere studier mv. samt udviklingen i udgifterne til den aktive beskæftigelsesindsats.

Der er tidligere fx foretaget samfundsøkonomiske analyser af udvalgte ordninger i beskæftigelsesindsatsen ved at sammenholde det samfundsmæssige afkast af indsatsens beskæftigelseseffekter med omkostningerne, jf. *Aktiv beskæftigelsesindsats (Finansministeriet 2018)*. Analyserne peger på, at der er et samfundsøkonomisk tab ved seks ugers jobrettet uddannelse og jobrotationsordningen, en samfundsøkonomisk gevinst ved privat løntilskud og ingen nævneværdig samfundsøkonomisk virkning af mentorordningen, jf. figur 3.

Anm.: Analyserne af det samfundsøkonomiske afkast er baseret på en række beregningsforudsætninger, herunder i forhold til de anvendte effektstudier og analysens afgrænsning. Resultaterne af analyserne er således forbundet med usikkerhed og skal ses i lyset heraf. Resultatet er angivet 2017-pl.

Kilde: Aktiv beskæftigelsesindsats (Finansministeriet 2018)

De Økonomiske Råd har tidligere ligeledes udarbejdet analyser, hvor der foretages en vurdering af det samfundsøkonomiske afkast af forskellige indsatser i den aktive beskæftigelsesindsats, jf. *Forårsrapport 2007*. Hovedkonklusionen fra De Økonomiske Råds analyser er, at uddannelsesaktivering samlet set giver et samfundsøkonomisk underskud. Siden 2007 er uddannelsesaktivering på en række områder blevet målrettet mod at opkvalificere de ledige til beskæftigelse. Der er bl.a. sket en målretning mod områder med behov for arbejdskraft.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har udarbejdet et samlede vidensbillede fra serviceeftersynet af uddannelsesindsatser fra beskæftigelsesreformen. Resultaterne fra STARs analyser indikerer, at korte og erhvervsrettede kurser generelt har positive beskæftigelseseffekter samt at uddannelse og opkvalificering er effektivt for gruppen, der har mindst uddannelse i forvejen, jf. *STAR (2021), Overliggernotat: Ny viden fra Serviceeftersynet af uddannelsesindsatsen*.

Det bemærkes, at der i de nævnte samfundsøkonomiske analyser foretages gennemsnitlige betragtning og vurderinger med udgangspunkt i aktiveringsomfang på et givent tidspunkt for det relevante redskab. Det er dermed ikke givet, at analyserne peger på indsatser med positivt afkast bør udbredes yderligere, ligesom det ikke er givet, at indsatser med negative effekter bør afskaffes helt med afsæt i de

samfundsøkonomiske vurderinger. Man skal desuden være opmærksom på, at analyserne ikke nødvendigvis fanger alle aspekter af samfundsøkonomien, lige som der kan være ikke-økonomiske hensyn, som kan begrunde indsatserne.

Dertil kan det understreges, at der i de ovennævnte analyseresultater er regnet isolerede virkninger af enkelte ordninger. Den samlede virkning af fx at afskaffe en række ordninger vil imidlertid kunne være forskellig fra summen af de enkelte isolerede bidrag, herunder også ift. samspil mv. mellem såvel ordninger som effekter. Det skal således også ses i sammenhæng med, at den aktive arbejdsmarkedspolitik er et væsentligt ben i den danske arbejdsmarkedsmode.

Udgifterne til den aktive beskæftigelsesindsats har i gennemsnit udgjort 13,7 mia. kr. årligt i perioden 2011 til 2019, jf. tabel 1 og Svar på Beskæftigelsesudvalget spørgsmål nr. 267 (alm. del) af 25. februar 2021. De relativt store udgifter forbundet med den aktive beskæftigelsesindsats kræver et vedvarende fokus på indretning af indsatserne.

Tabel 1

Samlet oversigt over udgifter til den aktive beskæftigelsesindsats i mio. kr. 2021-pl

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gennemsnit
Aktivering i alt	8.494	8.415	8.274	7.364	6.803	6.445	6.017	5.938	5.475	7.025
Opkvalificering ¹	1.631	1.733	1.789	1.441	1.093	1.106	948	905	4.692	5.753
Øvrig vejledning og opkvalificering	5.539	5.054	4.773	4.327	4.302	4.227	4.085	4.130		
Merudgifter til løntilskud ³	609	805	720	436	34	-208	-150	-147	-123	220
Følgeudgifter ⁴	716	822	992	1.160	1.375	1.320	1.133	1.050	906	1.053
Andre beskæftigelsesordninger	765	954	2.527	3.110	2.511	2.333	2.503	2.362	1.938	2.111
Serviceudgifter (administration) ⁵	3.331	3.512	3.820	4.183	4.324	4.657	4.793	4.983	4.929	4.281
Særlige indsatser, puljer m.v.	330	413	260	319	150	158	335	366	369	300
I alt	12.920	13.294	14.882	14.976	13.788	13.592	13.648	13.649	12.710	13.718

Anm.: 1) Dækker over udgifter til ordinær uddannelse, 6 ugers jobrettet uddannelse og den regionale uddannelsespulje og puljen til uddannelsesløft.

2) Som følge af forenkling af registrering af driftsudgifter kan udgifterne til ordinær uddannelse og øvrig vejledning og opkvalificering ikke længere dekomponeres fra 2019.

3) Udgifter til løntilskud, voksenlærlinge fra ledighed og jobrotation vises ikke som bruttoudgifter, men som merudgifter ift. alternative forsørgelsesudgifter. Det vil sige differencen i udgifter mellem løntilskud og udgiften såfremt borgerne havde været på passiv forsørgelse.

4) Dækker over udgifter til mentorer, hjælpemidler, befordring, mv.

5) Dækker over udgifter til løn, overhead, husleje, IT mm. Det er ikke muligt at dekomponere udgifterne.

Kilde: Regnskabsoplysninger fra Danmarks Statistik.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister